

Årsrapport 2012

1. Organisasjon	3
1.1. Formell organisasjon.....	3
1.1.1 Styret	3
1.1.2 Tilsluttede organisasjoner	4
1.2. Administrasjon.....	5
1.2.1 Ansatte ved SSP	5
1.2 Budsjet og regnskap.....	5
1.3 Lokalteter	5
2. Innsatsområder	5
2.1 IA-avtalen	5
2.1.1 Samarbeidsavtalen med NAV	5
2.1.2 Forny et offensiv – kampanje.....	6
2.1.3 Andre aktiviteter.....	6
2.2 Samfunnspåvirkning	6
2.2.1 seniorpolitikk.no.....	7
nettside, papirutgave og nyhetsbrev på epost.....	7
2.2.2 Prisen for Årets seniorinitiativ	7
2.2.4 Samfunnsdebatt og medieoppslag	8
2.2.5 Informasjonsvirksomhet.....	9
2.3 FoU	10
2.3.1 Norsk seniorpolitisk barometer	10
2.3.1 FoU-prosjekter	10
2.3.2 Forskningsformidling	11
2.3.3 Fosa-nettverket	12
2.3.4 Internasjonale trender og utviklingstrekk.....	12
2.4 Kompetanseutvikling	12
2.4.1 Kompetanseprogrammer og samarbeid.....	12
2.5 Samarbeid	12
2.5.1 VOX	13
2.5.2 LDO.....	13
2.5.3 Privat sektor.....	13
2.5.4. Internasjonalt samarbeid	14
3. Det europeiske året for aktiv aldring	15
3.1. SSP som nasjonal koordinator	15
3.2 Aktiviteter	16
3.2.1 Åpningskonferansen.....	16
3.2.2 Generasjonsdagen.....	17
3.2.3 Samarbeidsprosjekter	17
3.2.4 Forskningsformidling	17
3.2.5 Peer Review.....	18
3.2.6 Nordisk konferanse	18
3.2.7 Avslutningskonferanse	18

1. Organisasjon

1.1. Formell organisasjon

SSP har årsmøtet som øverste organ, og årsmøtet velger senterets styre.

Per 31. desember 2012 har SSP 29 tilsluttede organisasjoner. Alle de store organisasjonene i arbeidslivet og staten er tilsluttet senteret. Organisasjonene avspeiler senterets historie tilbake til 1969 da "Fellesutvalget for forberedelse til pensjonering" ble opprettet.

Årsmøtet ble avholdt 5. mai 2012 på Kristiania konferansesenter.

1.1.1 Styret

Styret i SSP i perioden mai 2012 – mai 2013, valgt på årsmøtet 3. mai 2012:

Organisasjon	Navn	Verv	Personlig vara
NHO	Johannesen, Baard Meidell	Leder	Bryde, Arild Spekter
LO	Sundnes, Trine Lise	Styremedlem	Nilsen, Øystein LO
FAD	Liverud, Merete Foss	Styremedlem	Stavem, Asbjørn L. KS
AFI	Salomon, Robert	Styremedlem	Furunes, Trude UiS, Universitetet i Stavanger
Unio	Bjergene, Jon Olav	Styremedlem	Stykket, Marit NITO
YS	Kvalheim, Tore Eugen	Styremedlem	Bull-Rostrup, Helga Virke

Styret avholdt 6 møter i 2012, et møte var et utvidet styreseminar

Styret har i tillegg til ordinære administrative og økonomiske saker bl.a behandlet følgende saker:

- Ny strategiplan ble endelig vedtatt av styret 26. januar
- Politiske partier eventuelle tilslutning til SSP
- Aldersgrenser i arbeidslivet
- Fornytt offensiv for delmål 3 - handlingsplan
- Praktisk seniorpolitikk i privat sektor – en studie av 26 virksomheter

1.1.2 Tilsluttede organisasjoner

Oversikt over tilsluttede organisasjonene pr 31 12 12 med representanter:

	Navn	Representant
1	Akademikerne	Svendsen, Nina Sverdrup
2	Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening (AAF)	Frydenlund, Anders
3	Arbeidernes Opplysningsforbund i Norge (AOF Norge)	Hansen, Tom Runar
4	Arbeidsdepartemenet. (AD)	Ribe, Ola / Westlie, Tone
5	Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)	Salomon, Robert
6	Arbeidsgiverforeningen Spekter	Bryde, Arild
7	Den norske kirke, Kirkerådet	Engeseth, Karen Marie
8	Finansnæringens Arbeidsgiverforening	Marstein, Kjell
9	Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD)	Semb, Turid
10	HR Norge	Sørensen, Tore-Wiggo
11	Høgskolen i Vestfold (HiVe)	Ausland, Liv Hanson
12	KS	Stavem, Asbjørn L.
13	Kunnskapsdepartementet(KD)	Zakariassen, Kari Ingeborg
14	Landslaget for offentlige pensjonister (LOP)	Vinje, Eli
15	Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Sundnes, Trine Lise
16	Lederne	Haave, Kjetil
17	NAV	Furevold, Hilde
18	Norges Bedriftsidrettsforbund	Meland, Siri
19	Norges Ingeniør- og teknologiorganisasjon (NITO)	Røine, Siri
20	Norsk Arbeidsmedisinsk forening *	
21	Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	Solem, Per Erik
22	Norsk Pensjon	Bautz, Dag Vidar
23	Norsk Pensjonistforbund	Gjerde, Herlof
24	Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)	Benonisen , Ann Torill Johansen, Baard Meidell
25	Samfo	Kroken, Torgeir
26	Unio	Rønning, Knut-Arne
27	Virke	Helga Bull-Rostrup
28	Voksenopplæringsforbundet (VOFO)	Mykland, Berit
29	Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)	Haaland, Finn Berge

* Norsk Arbeidsmedisinsk forening hadde ingen representant i 2012.

1.2. Administrasjon

1.2.1 Ansatte ved SSP

Senteret utvidet staben fra 6 til 7 stillinger f.o.m. 1. august 2012.

Senter for seniorpolitikk arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i virksomheten. Både i administrasjonen og styret er det en rimelig kjønnsbalanse. Pr 31. desember 2012 var det fire kvinner og 3 menn. Også ved sammensetning av valgkomité har vi lagt likestillingsperspektivet til grunn og vurdert alderssammensetningen i organisasjonen.

Sykefraværet ved senteret er lavt, 0,43 % i 2012.

1.2 Budsjett og regnskap

Arbeidsdepartementet stiller midler fra statsbudsjettet til rådighet for Senter for seniorpolitikk og gir samtidig mål, rammer og føringer for aktivitet tilskuddet skal gå til. SSP har et budsjett og regnskap for all aktivitet.

Supplerende tilleggsbevilgning:

Sommer 2012 fikk SSP en supplerende tilleggsbevilgning på kr 0,5 millioner fra Arbeidsdepartementet og oppfølgingsgruppa knyttet til IA- avtalen. I brevet blir det vist til vår strategiplan, kap 5. punkt 1. IA-avtalen – ny offensiv for delmål 3. SSP hadde møte med oppfølgingsgruppa 17. september hvor vi presenterte vår plan for en informasjonskampanje. Målgrupper og målsetting for informasjonskampanjen er arbeidstakere over 50 år og arbeidsgivere.

1.3 Lokalteter

Vi har holdt hus på St Olavs plass i 12 år. Vår leieavtale går ut i desember 2013. Vi har derfor valgt å iverksette en prosess mht. å finne alternative lokaler før desember 2013.

2. Innsatsområder

2.1 IA-avtalen

I strategiplanen heter det at sammen med partene i arbeidslivet og myndighetene vil SSP skape en ny offensiv for delmål 3 i IA-avtalen. Nedenfor redegjøres det for en del av aktivitetene som er gjennomført i den forbindelse. SSP har i 2012 registrert et betydelig økt aktivitetsnivå knyttet til delmål 3 både hos NAV og hos partene.

2.1.1 Samarbeidsavtalen med NAV

NAV og SSP inngikk en samarbeidsavtale i 2010 for å formalisere og konkretisere samarbeidet om å realisere de politiske intensjonene om et mer inkluderende arbeidsliv, IA-avtalens delmål 3. Samarbeidet med NAV har utviklet seg videre i 2012. Den nasjonale koordineringsenheten for NAV arbeidslivssenter og SSP har jevnlig samarbeidsmøter for å drøfte erfaringer og utfordringer i arbeidet med å intensivere oppmerksomheten om delmål 3.

Det er etablert et fagnettverk for delmål 3 der alle fylkenes arbeidslivssentra er representert med 2-4 representanter, i tillegg til representanter fra koordineringsenheten og SSP.

Fagnettverket har hatt tre dagssamlinger i 2012 med fokus på hvordan arbeidslivssenteret arbeider med delmål 3 i sine porteføljer av IA-virksomheter, faglig påfyll gjennom foredrag og erfaringsutveksling.

Det er også i 2012 arrangert en nettverkssamling for enheter i NAV. Fortsatt er deltakelsen i første rekke rådgivere fra arbeidslivssentrene, men NAV har et ønske om at også andre enheter i fylkeslinjen skal delta for å styrke den seniorpolitiske kompetansen helt ut til førstelinjen. Dette arbeidet vil bli videreført i 2013.

SSP merker økt etterspørsel og økt interesse og aktivitet når det gjelder delmål 3 ved arbeidslivssentrene. SSP har bidratt med kompetanseutvikling for rådgivere på internseminarer ved 6 arbeidslivssentra i 2012, og det er lagt planer for tilsvarende bidrag ytterligere to. I tillegg har SSP samarbeidet og holdt 7 fagseminarer rundt om i Nordland i samarbeid med IA-rådet i Nordland og NAV Arbeidslivssenter Nordland. Også her er det lagt planer for et fortsatt samarbeid i 2013. SSP har dessuten vært bidragsytere som foredragsholdere ved ulike IA-konferanser i arbeidslivssentrenes regi i Hedmark, Oppland, Troms, Finnmark og Sør-Trøndelag – og ved den nasjonale IA-konferansen.

SSP har også et samarbeid med Idebanken- for et arbeidsliv som inkluderer. Vi har i 2012 bl.a. deltatt i utviklingen av manus for en ny film om rekruttering av seniorer, en film som Idebanken lanserer i 2013.

Samarbeidet med NAV har vært positivt, konstruktivt og ført til økt aktivitet over store deler av landet. Det overordnede samarbeidet med koordineringsenheten i Arbeids- og velferdsdirektoratet og etableringen av fagnettverket for delmål 3 (for rådgivere ved arbeidssentrene) er viktige bidrag for den økte aktiviteten. Samarbeidet er forankret på direktørnivå, og partene har et årlig møte der resultater, erfaringer og utfordringer drøftes.

2.1.2 Fornyet offensiv – kampanje

- Som orientert under budsjett og regnskap mottok SSP en tilleggsbevilgning på 0,5 millioner for en ny offensiv Gjennomføringen av kampanjen startet i 2012 og slutføres i løpet 1. kvartal 2013. Fra handlingsplanen kan nevnes: Det utarbeides to argumentsamlinger hvor målgruppen er henholdsvis arbeidsgivere og senior arbeidstakere. Argumentsamlingene lanseres samtidig med et større frokostmøte hvor politikere og partene i arbeidslivet deltar i panelet. Offensiven har en egen medieplan med formål å skape større offentlig oppmerksomhet og debatt. Det skal også arrangeres en egen pressebrifing/presseseminar for fagpressen og for de tilsluttede organisasjoners informasjonsavdelinger. Det har også blitt tatt et initiativ til et samarbeid med prosjektet Saman om ein betre kommune.

2.1.3 Andre aktiviteter

SSP har holdt foredrag, innlegg eller levert andre faglige bidrag på seminarer, konferanser og i prosjekter i regi av partene i arbeidslivet, f. eks YS, Utdanningsforbundet, Nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbundet, Fagforbundet, Akademikerne, Samfo, NHO Finnmark, NHO og IA-rådene.

2.2 Samfunnspåvirkning

I strategiplanen heter det at SSP skal arbeide for å øke bevisstheten om seniorer som en ressurs for norsk arbeids- og samfunnsliv. Basert på tall fra medieovervåkningsverktøy og

fra resultater i Norsk seniorpolitisk barometer, kan det tyde på at 2012 var et godt år med tanke på offentlig oppmerksomhet og debatt om seniorpolitikk i arbeidslivet. Det har vært god medieomtale gjennom hele året; se tall nedenfor.

2.2.1 seniorpolitikk.no

nettside, papirutgave og nyhetsbrev på epost.

Opplaget på papirutgaven ligger stabilt på 12.400 eksemplarer per utgivelse. Satsing på nett framfor papir, samt en kraftig porto økning, er årsaken til at vi i 2012 reduserte antall utgivelser fra seks til fem. Antall besøk på seniorpolitikk.no holder seg stabilt. Antall mottakere av elektronisk nyhetsbrev er redusert med 1.200 til 7.000 per utsending. Dette skyldes en nødvendig opprydning og ajourføring av mottakerregisteret.

Papirutgavene av seniorpolitikk.no har i år hatt temanumre om "Aldersgrenser og mangelfull pensjonsopptjening", "Entreprenørskap", "Ikke fravær, men nærvær", "Jobbsøking 50+" og "Sykefraværarbeid".

Direktøren har skrevet 9 innlegg på DirektørBloggen fram til november, da vi endret til Seniorbloggerne. Bloggen har i gjennomsnitt et innlegg i uken. Her skriver seks av SSPs ansatte blogginnlegg, og vi har med dette en ny og litt mer uformell kanal for senterets kompetanse. Responsen så langt er positiv, og dialogene med leserne tiltar.

"European Year 2012" fikk en egen "knapp" på seniorpolitikk.no, der det er en samlet oversikt over aktiviteten i regi av SSP i løpet av året, og en underside av denne i forbindelse med Generasjonsdagen. Se mer under punkt 3. Det europeiske året for aktiv aldring.

Redaktøren innledet med temaet «Hvem skaper bildene?» på Fagpressens halvdagskonferanse for journalister og redaktører, som et forsøk på å skape større bevissthet om hvordan seniorer i arbeidslivet bør avbildes.

2.2.2 Prisen for Årets seniorinitiativ

Prisen ble delt ut av statsråd Anniken Huitfeldt på den sentrale IA- konferansen på Radisson Blu Plaza 13. november. Mottaker av prisen var Oslo Lufthavn AS (OSL) ved administrerende direktør Nic Nilsen. Prisen fikk god medieomtale.

Begrunnelse for tildeling av prisen var:

OSL har en helhetlig tilnærming til sin seniorpolitikk. Målet for denne satsingen har vært å:

- Bygge opp en kultur med sunn helse og treningsprofil i bedriften
- Gjøre egne ansatte bedre i stand til å mestre utfordringer i jobben
- Gjøre det mulig for seniorer å stå lengst mulig i jobben

Flere av tiltakene som er gjennomført er ikke begrenset til virksomhetens seniorer, men de ser likevel ut til å være sterkt medvirkende til at flere seniorer velger å jobbe lenger.

Virksomheten selv omtaler satsingen mer som en personalpolitikk med livsfaseperspektiv, mer enn en spesifikt utformet seniorpolitikk. Virksomheten signaliserer med dette en helhetlig forståelse av formålet med IA-avtalen, - å øke nærværet i norsk arbeidsliv.

OSL har satsset på helserelevante tiltak, kompetanse, ledelse og fleksible arbeidstidsordninger. Som eksempler på hva som er gjennomført kan nevnes:

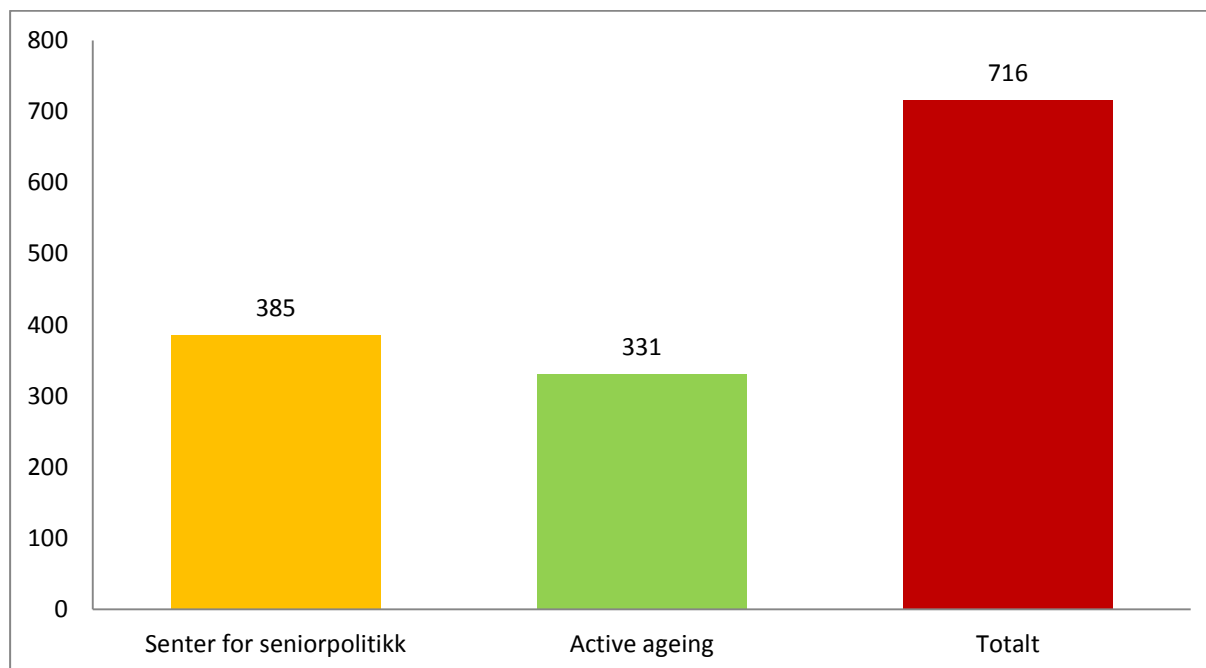
- Tilrettelegging for fysisk aktivitet, energipauser og økt kunnskap om ernæring

- Seniorsamlinger og midtlivsseminar hvor man blant annet arbeider med bevisstgjøring av ansvaret for egen kompetanseutvikling og for 2. halvdel av yrkeskarrieren.
- Lederprogram med fokus på aldring og ledelse i ulike livsfaser
- Fleksible arbeidstidsordninger og ekstra fri for medarbeidere over 62 år, hvor målsettingen er å utsette tidspunktet for pensjonering.

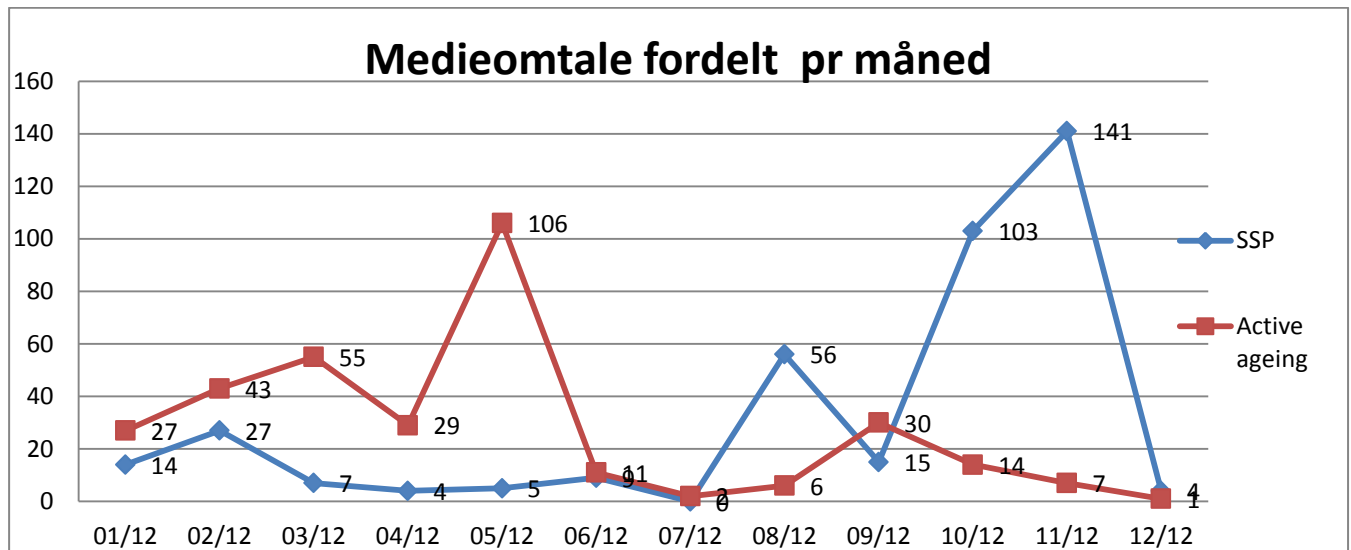
Ved denne helhetlige satsingen har OSL oppnådd å øke pensjoneringsalderen fra 63 til 66 år på 3 år. OSL beholder dermed verdifull seniorkompetanse lenger. I tillegg har virksomheten redusert sykefraværet, og færre medarbeidere opplever å bli medisinsk underkjent dvs. at man ikke lenger kan fortsette i jobben av medisinske årsaker.

2.2.4 Samfunnsdebatt og medieoppslag

Senter for seniorpolitikk benytter medieovervåkingsverktøyet Retriever. Tall herfra viser antall artikler/oppslag i TV, Radio, Aviser (lokal-, regional- og rikspresse), fagpresse og Web-aviser som omtaler enten Senter for seniorpolitikk eller Active Ageing i 2012. Samlet sett har vi registrert 716 medieomtaler i 2012, hvorav 385 henviser til Senter for seniorpolitikk.

Dette fordeler seg slik gjennom året:

Av tabellen kan vi lese at både seniorpolitisk barometer og prisen for årets seniorinitiativ ga mye medieomtale i oktober og november. I tillegg ga arrangementer knyttet til generasjonsdagen mye medieomtale i mai.

2.2.5 Informasjonsvirksomhet

Opplag på brosjyrer i 2012:

Brosjyrer	Antall
Fakta om seniorer i arbeidslivet	10.000
Nytt språk – ny tone	4.000
Hvorfor er seniorpolitikk viktig?	4.500
Før du bestemmer deg	5.500
Informasjonsbrosjyrer om SSP	500
Mentoring	3.000

Nytt informasjonsmateriell i 2013

- Vi utarbeidet en enkel informasjonsbrosjyre om SSP basert på den vi laget i 2011. Denne ment nærmest som et visittkort.
- SSP har supplert sitt informasjonsmateriell med en ny publikasjon: "De 20 anbefalingene". Her gis det praktiske råd om utvikling av seniorpolitikk i en virksomhet

Vi har vært til stede med stand på:

- HR Norges Personalforum for privat sektor i Tønsberg 6., 7. og 8. november
- Arbeidsmiljøkongressen i Bergen 17.- 19. oktober
- Læringsdagene i Sarpsborg 18. – 19. oktober

2.3 FoU

I strategiplanen heter det at SSP skal bidra til å gi norsk arbeids- og samfunnsliv økt kunnskap om hva som motvirker utstøting og hva som fremmer økt yrkesdeltakelse blant arbeidslivets seniorer. I 2012 har prioriterte FoU-prosjekter (se nedenfor) bl. a gitt oss ny kunnskap om seniorpolitiske utfordringer og muligheter innenfor pleie- og omsorgssektoren

2.3.1 Norsk seniorpolitisk barometer

Norsk seniorpolitisk barometer ble lansert for 10.gang 16.oktober med bred omtale i diverse medier. Fra pressemeldingen siteres:

- Det har vært enbetydelig endring i når arbeidstakerne ønsker å gå av med pensjon. På 10 år har ønsket pensjoneringsalder økt med 3,4 år - fra 61,0 år i 2003 til 64,4 år i 2012.
- Over halvparten av arbeidstakerne sier nå at de kan tenke seg å fortsette i jobb etter at de har fått rett til pensjon. I 2003 var det bare 35 prosent som ønsket det. På spørsmål om hva arbeidstakerne vil gjøre etter at de tar ut sin pensjon, svarer 11 prosent at de vil jobbe fulltid, mens hele 58 prosent sier de vil jobbe deltid. Bare 21 prosent vil slutte helt.
- Senter for seniorpolitikk er svært fornøyd med den positive utviklingen siden 2003. Ikke bare vil senioren jobbe lenger, arbeidsgiverne ønsker å beholde senioren i jobb lenger. 87 prosent av lederne mener det er en fordel for bedriften/virksomheten at folk jobber helt frem til normal pensjonsalder.
- Både arbeidstakere og arbeidsgivere mener det er en klar økning i seniorers muligheter for å få nye arbeidsoppgaver, og andelen eldre arbeidstakere som opplever at de ikke får lære nye ting har gått ned fra 28 til 16 prosent.

Undersøkelsen ble gjennomført i august 2012 per telefon blant 1000 yrkesaktive personer over 15 år og 750 ledere.

Vår vurdering er at barometeret viser at det har skjedd en holdningsendring i positiv retning når det gjelder synet på eldre arbeidstakere, og at barometeret er et meget godt verktøy for å følge utviklingen på området.

2.3.1 FoU-prosjekter

- Prosjektrapporten ”Seniorpolitiske fremtidsbilder” ble presentert sammen med oppstart av Active Ageing 2012 tirsdag 31. januar 2012. Resultatet av prosjektet bidrar til å gi et bedre grunnlag for å utvikle langsiktige seniorpolitiske mål, strategier og tiltaksområder og det vises til rapporten i ulike sammenhenger. Rapporten presenterer fire fremtidsbilder som illustrer hvordan utviklingen kan gå og hvordan arbeidslivet for seniorer vil kunne arte seg i 2030. Hva senioren velger avhenger av rammebetingelsene: politikk, arbeidsmarked og holdninger.
- Forskningsrapporten ”Flere hender i pleie- og omsorg - hvordan kan seniorpolitikken bidra?” ble iverksatt i 2010, og rapport ble ferdigstilt i januar 2011. Rapporten drøfter om utfordringene med å skaffe nok arbeidskraft innenfor pleie- og omsorgssektoren

kan møtes ved å satse på en god seniorpolitikk. SSP fulgte opp dette temaet ved lyse ut et nytt FoU-prosjekt ”Godt lederskap innen pleie og omsorg. Hvordan kan utøvelse av ledelse bidra til å forlenge yrkeskarrieren for seniorer i en sektor preget av tidligpensjon og uførhet” på Doffin i 2011. Arbeidsforskningsinstituttet ble tildelt oppdraget. Prosjektet startet i oktober 2011, og projektrapporten ble levert 16. november 2012. Resultatene ble presentert på et eget seminar 29. november 2012 i Oslo. Rapporten handler om hva ledere kan gjøre for å få ansatte i en sektor preget av tidligpensjonering og uførhet, til å jobbe lenger. Rapporten viser til at selv innenfor trange økonomiske rammer har lederen påvirkningskraft. Det handler bl. a om at lederen kan:

- Være en deltakende leder
 - Sørge for motiverende samtaler
 - Sørge for at behov i den enkeltes livsfase går opp med det å jobbe turnus
- SSP har i 2012 bistått KS og Unio med et forprosjekt til en søknad til Farve om et oppfølgingsprosjekt om ”Seniorpolitikk i 6 kommuner”, prosjektet er tildelt Farve-midler, og startet opp høsten 2012. Prosjektet ferdigstilles våren 2013. SSP er representert i styringsgruppen.

2.3.2 Forskningsformidling

Forskningsformidling: SSP har i 2012 økt fokuset på formidling av FoU-prosjekter som del av det europeiske året for aktiv aldring og solidaritet mellom generasjonene. FOSA-nettverket ble invitert til å bidra, og 4 prosjekter ble valgt ut. Disse formidlingsprosjektene er:

- Nordic Journal for Working Life Studies har utgitt et spesialnummer om aktiv aldring og seniorpolitikk denne høsten. Robert Salomon, AFI, er hovedredaktør for nummeret. I forbindelse med utgivelsen arrangerte SSP et formidlingsseminar 25. september hvor bidragsytere og andre fagpersoner ble invitert.
- ”Spør forskerne” er en interaktiv kunnskapskanal på vår hjemmeside, der ledere, tillitsvalgte, HR-medarbeidere og andre interesserte kan nå forskerne direkte med de spørsmål de brenner inne med. Det er Tove Midtsundstad og Anne Inga Hilsen ved Fafo som står for formidlingen, og spørsmål og svar summeres opp i egne artikler
- ”Nærvær i seniorers arbeidsliv” er et prosjekt ved Høgskolen i Telemark, der forskerne Hege F Vinje og Liv H Ausland formidler sine resultater fra et større nærværprosjekt fra Sandefjord kommune. Gjennom 4 artikler i seniorpolitikk.no og et eget seminar formidles betydningen av salutogent (helsefremmende) nærvær for seniorer i arbeidslivet.
- Prosjektet ”Forsøk med redusert arbeidstid i staten” er tidligere evaluert og omtalt. Nå er det formidlet en artikkel i ”Søkelys på arbeidslivet” der det analyseres kvalitative data fra tidligere undersøkelser. Artikkelen er skrevet av forsker Lars-Erik Becken ved Proba Samfunnsanalyse.

2.3.3 Fosa-nettverket

Forskere i Fosa-nettverket har vært viktig bidragsytere på flere områder i 2012; bl. a med forskningsformidling og på den nordiske konferansen 26. september.

2.3.4 Internasjonale trender og utviklingstrekk

SSP har bla. gjennom arbeidet med Nordic Journal for Working Life og nordisk konferanse fått tilført økt kompetanse om seniorpolitiske utfordringer i Norden og Europa. Bortsett fra de mest kriserammede landene i sør, er det en generell tendens i Europa til at yrkesdeltakelsen blant arbeidstakere i aldersgruppen 55-64 år øker. I mange land har også den nominelle pensjonsalderen økt. Arbeidsledigheten ser ut til å ramme unge mer enn eldre.

2.4 Kompetanseutvikling

I strategiplanen heter det at SSP skal arbeide for at norsk arbeidsliv får økt kompetanse om hva som motvirker utstøting, hva som fremmer økt yrkesdeltakelse og arbeidsglede og hvordan man kan utvikle og iverksette seniorpolitikk i praksis. Etterspørselen etter SSP som samarbeidspartner og bidragsyter i organisasjonenes egne kompetanseprogrammer har vært liten i 2012, men SSP er hyppig brukt som foredragsholder på kurs og konferanse i regi av våre samarbeidsparter.

2.4.1 Kompetanseprogrammer og samarbeid

SSP har deltatt på mange konferanser, seminarer og kurs som samarbeidspartnere og foredragsholdere. Aktiviteten har vært høy og har vært preget av deltakelse ved større konferanser, fagseminarer med deltakere fra flere virksomheter og kurs for enkeltvirksomheter og studenter. Som nevnt har det i 2012 vært mindre aktivitet når det gjelder gjennomføring av kompetanseprogrammer for partene i arbeidslivet. Hovedaktøren på kompetansefeltet i 2012 har vært NAV, jf. kapittel 2.1.1.

SSP har i samarbeid med Jan Wiese i HR-Norge utarbeidet et introduksjonshefte om mentoring. Heftet ble lansert og presentert på et frokostmøte med mange deltakere, og har fått stor oppmerksomhet. Nestor seniorutvikling, Melsomvik, fanget opp dette og ønsket å innlede et samarbeid med oss for å utvikle et kurstilbud som de kunne tilby for sitt bedriftsmarked. Dette samarbeidet er etablert og fortsetter i 2013.

Den utadrettede virksomheten for å dele kompetanse om seniorpolitikk i arbeidslivet omfatter også kontakt med, og besøk til virksomheter som ønsker å drøfte oppstart, metodikk og innretning på sitt seniorpolitiske arbeid eller på annen måte ønsker veiledning i hvordan de kan utvikle sin personalpolitiske plattform med et seniorperspektiv.

SSP har holdt om lag 80 eksterne foredrag og innlegg i 2012 og har deltatt med stand på Arbeidsmiljøkongressen i Bergen og ved HR-Norges personalkonferanse for privat sektor i Tønsberg.

2.5 Samarbeid

I strategiplanen heter det at SSP skal være den foretrukne samarbeidspartner for myndigheter og arbeidslivets organisasjoner når det gjelder seniorpolitikk i arbeidslivet. Her bør nevnes at samarbeidet med NAV har blitt betydelig forbedret og forsterket i 2012 med et høyt aktivitetsnivå. Dette er nærmere omtalt 2.1.1 ovenfor. I tillegg er det tatt nye initiativer

overfor virksomheter i privat sektor (se punkt 2.5.3 nedenfor). Dette initiativet har gitt SSP et bredere kontaktnett blant ledere og HR-ledere i privat sektor. Det er imidlertid ønskelig med flere samarbeidsavtaler med både organisasjoner og virksomheter

2.5.1 VOX

SSP er representert i nasjonalt forum for karriereveiledning; VOX. Forumet skal gi sentrale aktører mulighet til å drøfte status, utvikling og problemstillinger på karriereveiledningsfeltet. VOX gjorde i 2012 en analyse av brukernes opplevelse og utbytte av karriertilbudet ved et utvalg karrieresentre i Norge. Analysen viser at hver fjerde bruker er over 40 år og VOX - speilet 2012 skriver at 5 % av deltakerne i fagskoleutdanning er over 50 år. For SSP som arbeider med voksnes deltakelse i arbeidslivet, er det viktig å tenke læring og utvikling sent i karrieren. Det er et stykke igjen før seniorperspektivet er en del av karriereveiledningen som tilbys ved de ulike sentrene i landet.

2.5.2 LDO

SSP har tatt initiativ til et tettere samarbeid med LDO, men samarbeidet med LDO har ikke vært veldig omfattende i 2012. Direktøren holdt et foredrag for alle ansatte hos ombudet i april – under tittelen Hvis jeg var ombud. Sett fra SSPs synsvinkel hadde vært ønskelig med større innsats fra ombudet når det gjelder aldersdiskriminering i arbeidslivet.

2.5.3 Privat sektor

- Personalpolitikk i 26 av landets 100 største bedrifter:
Blant de mange aktiviteter i 2012 kan nevnes at det ble tatt flere nye initiativ mot privat sektor. En studie av personalpolitikken vis a vis de eldste arbeidstakere i 26 av landets 100 største bedrifter ble gjennomført i løpet av høsten. Her ble konsernsjef og HR direktør intervjuet om sin praksis og de holdninger som fantes i virksomheten til de eldste medarbeidere. Resultatene fra denne ble, i destillert form, spilt tilbake til deltakerne på et seminar med god deltakelse. Delvis som en oppfølging av dette arbeidet ble det utviklet 20 anbefalinger til bedriftsledere og HR sjefer for å illustrere hva en god seniorpolitikk kan bety. Disse er blitt godt mottatt i ulike fora med HR sjefer så vel som tillitsvalgte og har også vært delt med arbeidsgiverorganisasjoner i møter hvor man ønsket å få impulser til en ny giv på dette området. I flere av de deltagende bedrifter har SSP i ettertid vært engasjert som foredragsholder på interne seminarer om vårt tema. Den oppfølging som ble gjort til de firma som var mest engasjert i saken viser at de har hatt diskusjoner om sin seniorpolitikk i utvidede ledergrupper og lignende fora, og har på begynt en omlegging av denne i tråd med de forslag SSP har fremmet.
- Syslab:
I 2012 ble det initiert et samarbeid med det privateide konsulentfirmaet SYSLAB. Dette er et «laboratorium» som opprinnelig hjalp arbeidskraftmyndighetene med å få tilbake i arbeid personer, i hovedsak fra privat næringsliv, personer som av ulike årsaker hadde vært lenge uten jobb. De har også arbeidet mye med seniorledere og medarbeidere som har vært lenge uten arbeid. SSP var i representert som foreleser på deres programmer i 2012 hvor et flertall av deltakerne har vært over 50 år. SSP har drøftet muligheten for et tettere samarbeid med SYSLAB eller en av de andre leverandører NAV har på dette området for eventuelt å sette i gang ytterligere forsøksvirksomhet for de eldste arbeidssøkere. Dette vil vi komme tilbake til i 2013.»

2.5.4. Internasjonalt samarbeid

- En delegasjon fra **Dansk Ingeniørforbund** var på besøk hos SSP i samarbeid med NITO/Tekna. Vi orienterte om vår strategiplan og erfaringer og drøftet dem opp mot deres erfaringer.
- **Best Agers**. SSP har siden 2009 vært assosiert deltakerorganisasjon (ikke partner) i det EU-finansierte prosjektet «Best Agers». Deltakerland: Polen, Tyskland, Sverige, Danmark, UK samt de baltiske land. SSP har i 2012 deltatt på seminar for arbeidsgivere i **Kiel**, roundtable i **Bryssel** (med innlegg) og Best Agers avslutningskonferanse i **Kiel**. Best Agers prosjektet videreføres nå under navnet Best Agers Lighthouse project.
- Besøk fra **Singapore**. SSB laget et to dagers program og var vertskap for en delegasjon fra regjeringen i Singapore. De besøkte relevante organisasjoner/etater og myndigheter.
- SSP var på studiebesøk hos **OECD i Paris** 11.juni. Vi besøkte DG Employment, Social Affairs and Inclusion. Hilde Olsen i OECD hadde laget et skreddersydd program for oss innenfor temaene: pensions, older workers in the OECD countries, health and ageing. SSP deltok også på et møte i forbindelse med OECDs landbesøk 12. september. OECD gjennomfører en studie om eldre i arbeidslivet i en del land, deriblant Norge. Rapporten forventes å foreligge til sommeren.
- Representanter fra det **katolske universitet i Milano** hadde møte med SSP med henblikk på det seniorpolitiske arbeidet de gjør i Italia. Begge disse, **Emma Garavaglia** og **Francesco Marcaletti**, har vært på studiebesøk i Norge flere ganger. Garavaglia tar nå doktorgraden på seniorpolitikk.
- **Kørber-Stiftung i Hamburg** (en stor tysk stiftelse) i samarbeid med **Universitetet i Heidelberg** arrangerer årlig større symposier med temaer innen eldrepolitikk. I 2012 var temaet seniorpolitikk i arbeidslivet med tittel «Older Employees Working for Local Authorities and the Public Sector». I samarbeid med SSP fant Kørber S. og Universitetet i Heidelberg fram til to gode norske eksempler: **Oslopolitets seniorpatrulje** og **Sandnes kommune**. Representanter fra disse virksomhetene presenterte deres respektive seniorpolitikk på symposiet. Dette var svært vellykket. SSP deltok også.
- **Europakommisjonen** ved representanten Ann Vanders Bulke besøkte SSP i mars. Hennes besøk var i regi av SIU (Senter for internasjonalisering av utdanning). Tema på møtet var trender og utfordringer innen voksenopplæringsfeltet, og særlig mht eldre, i Norge.
- **UNECE** (FNs europeiske økonomiske senter) SSP deltok som en del av den norske delegasjon på en ministerkonferanse om aktiv aldring i regi av UNECE 19. og 20. september. Her ble det bl. a presentert (på plakater/posters) eksempler på best practice på seniorpolitikk. Siemens Norge og St Olavs hospital ble vist frem som gode eksempler fra Norge (SSP utarbeidet plakaten).

- SSP deltok høsten på møte med representanter fra OECD som forbereder en ny landsrapport om Norge når det gjelder eldre arbeidstakere. Rapporten kommer sommeren 2013.
- Den **svenske ambassadøren i Norge**, Ingrid af Trolle, var i møte med SSP der temaet var hvordan vi i Norge satset på «Active Ageing Year 2012».

3. Det europeiske året for aktiv aldring

Hovedbegrunnelsen for et slikt år ligger i **den demografiske utvikling i Europa**. Fra 2012 vil andelen yrkesaktiv befolkning synke, mens andelen over 60 år vil øke med 2 millioner for hvert år. Dette gir Europa både utfordringer og muligheter. Presset på offentlig budsjetter og pensjonssystemer vil øke, det samme gjør etterspørselen etter helsetjenester og sosiale tjenester for eldre. Det blir derfor viktig for fremtiden at ”babyboomer”-generasjonen er yrkesaktive lenger, og at de fortsetter som aktive samfunnsdeltagere og er friske og selvhjulpne så lenge som mulig.

EU har definert følgende tre hovedutfordringer:

- Styrke yrkesaktiviteten i Europa blant seniorene mellom 55 og 64 år
- Motivere til aktiv samfunnsdeltagelse
- Forbygge helseulempen som følge av sosiale, økonomiske og miljømessige årsaker

Hovedmålsettingen for et slikt år er økt bevissthet i samfunnet om aktiv aldring, identifisering og synliggjøring av beste praksis og å utfordre beslutningstagere på alle nivåer til å fremme aktiv aldring.

Som nasjonal koordinator utarbeidet SSP en egen handlingsplan for året, denne ble lagt til grunn for vårt arbeide i sakens anledning.

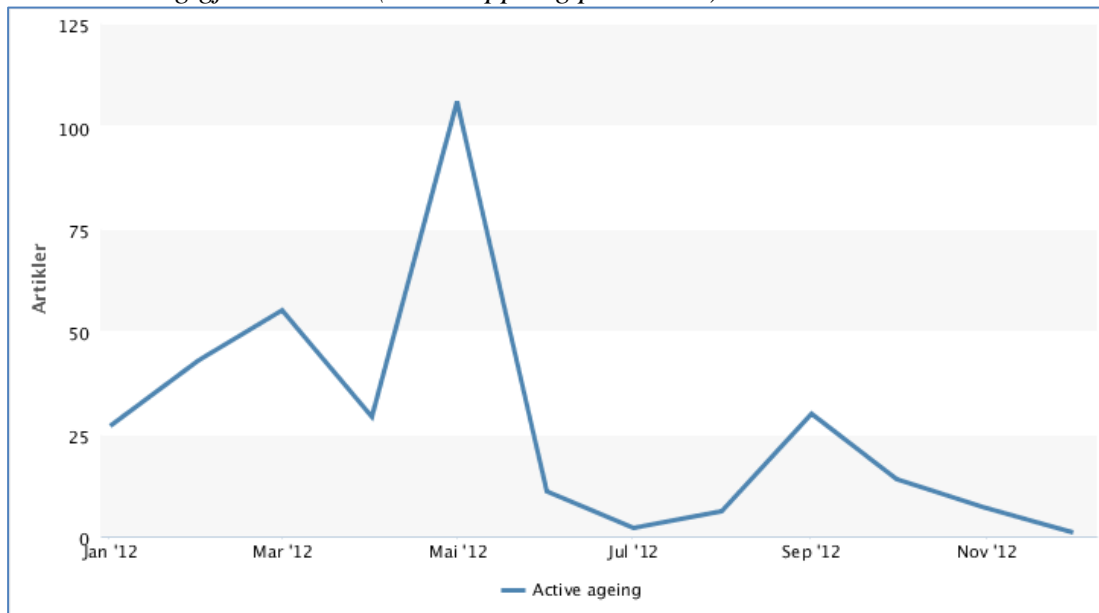
Følgende aktiviteter er gjennomført:

- Kick-off og fremleggelse av rapporten seniorpolitiske fremtidsbilder 31.1.
- Seminar om EU-prosjekter sammen med Osloregionens Europakontor 5.3.
- Forskningsformidling – div. prosjekter på SSPs web.
- Generasjonsdagen 3.mai.
- Forskerseminar 25.9. med 30 deltakere
- Nordisk konferanse om seniorer i arbeidslivet (Nordisk råd) 26.9
- Spør en forsker på vår web

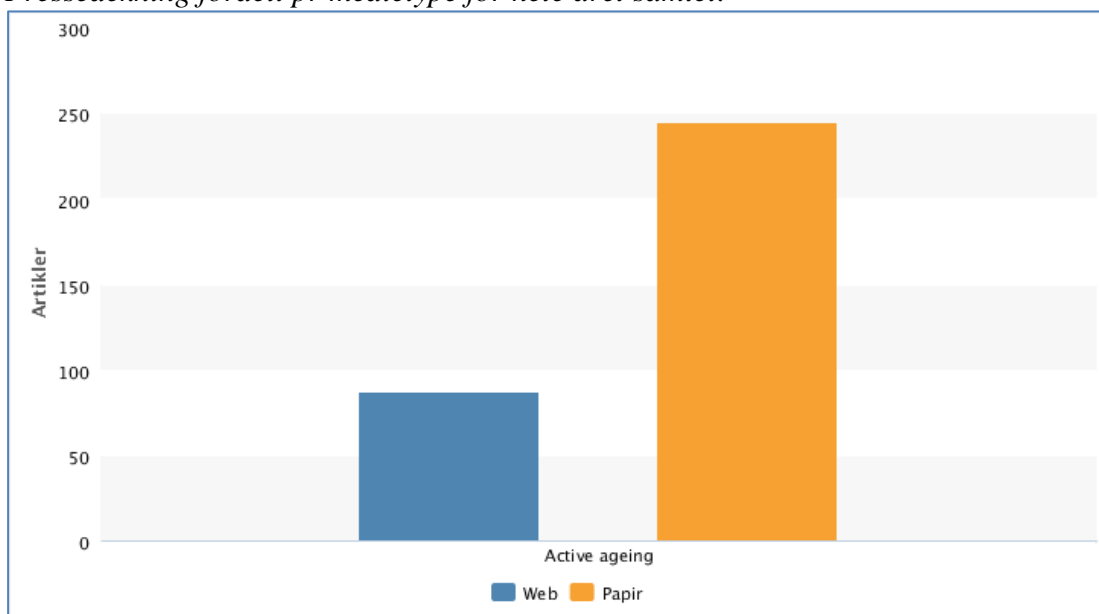
3.1. SSP som nasjonal koordinator

Det europeiske året bidratt til økt offentlig oppmerksomhet om temaet eldre i arbeid. Dette vises i bl.a i de ca. 330 medieoppslag om temaet Active Ageing (se tabell nedenfor). SSP har også gjennom internasjonalt samarbeid fått tilført ny kompetanse om internasjonale utfordringer på feltet eldre og arbeid.

Pressedekning gjennom året (antall oppslag pr. måned):

Pressedekning fordelt pr medietype for hele året samlet:

3.2 Aktiviteter

3.2.1 Åpningskonferansen

Konferansen ble åpnet av SSPs direktør, mens arbeidsminister Hanne Bjurstrøm holdt et foredrag om seniorpolitiske utfordringer og mål i Norge. Temaet var satt på dagsorden da vi på konferansen presenterte rapporten fra scenarioprojektet «Seniorpolitiske fremtidsbilder», en rapport SSP hadde bestilt av Fafo. NHO og LO kommenterte kort fremleggelsen av rapporten.

3.2.2 Generasjonsdagen

Samtidig med vårt årsmøte 3. mai markerte vi den Internasjonale dagen for solidaritet mellom generasjonen, (opprinnelig lagt til 15. april). Vi hadde utviklet et program for markeringen i nært samarbeid med representant fra barne- og ungdomsorganisasjoner, samt vårt øvrige nettverk. Gunhild Hagestad, Nova holdt foredraget «Nye generasjonsmønstre – muligheter og utfordringer». Dessuten var det paneldebatt over temaet «Solidaritet mellom generasjoner». I panelet satt: Sven Mollekleiv, Røde Kors, Loveleen Brenna, partner i Seema, Ove Vanebo, Civita og Anette Trettebergstuen, Stortingspolitiker (AP). For øvrig hadde vi kulturinnslag ved elever fra Solbakken folkehøgskole i Sør-Odal. De hadde laget en minimusikal om utstøting i arbeidslivet som blant annet viste solidaritet mellom generasjoner. Skolens ledelse og elevene opplevde arbeidet med temaet som dagsaktuelt. Musikalen ble for øvrig filmet av en elev fra videregående skole på Kongsvinger. Filmen kan ses på seniorpolitikk.no

3.2.3 Samarbeidsprosjekter

- Vinteren 2012 inngikk vi et samarbeid med Vofo om de nasjonale læringsdagene for voksne. Konferansen «Aktiv læring-aktivt liv» var i Sarpsborg 18.-19. oktober. SSP bidro med økonomisk støtte til konferansen og foredraget «Mer å lære. Mer å gi». Dessuten hadde vi stand begge dagene.
- Sammen med Osloregionens Europakontor og Den europeiske unions delegasjon til Norge inviterte SSP mandag 5. mars til seminar om Det europeiske året for Aktiv aldring og solidaritet mellom generasjonene. Formålet med seminaret var å gi deltakerne økt kunnskap om europeiske programmer og europeisk samarbeid som kan bidra til erfaringsutveksling, utvikling av nye metoder og tekniske løsninger i arbeid med eldre. Seminaret dekket temaene aktiv deltakelse, helsefremmende tiltak, sosial innovasjon, sysselsetting og IKT i helse- og omsorgssektoren.
- På den internasjonale eldredagen 1. oktober bidro SSP med foredrag i at arrangement i regi av KIM (Kontaktutvalget mellom myndigheten og innvandrerbefolkningen) og PAK Norwegian Welfare Centre.

3.2.4 Forskningsformidling

Senter for seniorpolitikk ønsket i forbindelse med det europeiske året for aktiv aldring og solidaritet mellom generasjonene 2012 (AA 2012), å styrke forskningsformidlingen om seniorpolitikk i arbeidslivet. Alle medlemmer av FOSA-nettverket ble derfor invitert til å fremme forslag til måter å formidle egne FoU-prosjekter på, som både bidrar til spredning av kunnskap om seniorer i arbeidslivet - og samtidig er med å markere AA 2012.

Vi mottok fire søknader, og etter nærmere dialog med de aktuelle forskningsinstitusjonene valgte SSP å prioritere fire formidlingsprosjekter. De fire prosjektene var:

- 1) Spør forskerne v/Forskningsstiftelsen Fafo – 4 nettmøter med forskeren på SSPs Web
- 2) Nordisk formidlingsseminar v/Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)
- 3) Nærvær i arbeidslivet v/Høgskolen i Vestfold
- 4) Redusert arbeidstid i staten v/PROBA Samfunnsanalyse

3.2.5 Peer Review

24.-25. mai 2012

- Arbeidsdepartementet var vertskap for et såkalt Peer Review i Norge 24. og 25. mai. Peer Review er at virkemidlene som benyttes i EU og EØS-området for gjensidig læring landene i mellom. 12 EU land deltok. Tema for Peer Review var ”Forlenget yrkeskarriere: trepartssamarbeid og Senter for seniorpolitikk sin rolle. SSP bidro både ved forberedelser og gjennomføring. Vedlagt følger Executive Summary og det vises til oppsummeringen der. Noen av konklusjonene fra diskusjonene er bl.a.:
- Bevisstgjøring og det å bygge tillit er en viktig faktor for å engasjere arbeidslivets organisasjoner.
- En utfordring for mange europeiske land er mangelen på velfungerende trepartssamarbeid. Et alternativ kan være å bygge videre på andre etablerte samarbeidsstrukturer.
- Gjenværende politiske hindringer og insentiver/dissinsentiver som forhindrer forlengede yrkeskarrierer må fortsatt adresseres og følges opp.
- Forebygging er bedre en reparasjon, og en livsfasetilnærming er en kritisk suksessfaktor i det forbyggende arbeidet.
- Det trengs større oppmerksomhet knyttet til midtlivskarrierespørsmål og jobbmobilitet blant seniorarbeidstakere.

3.2.6 Nordisk konferanse

På oppdrag fra Arbeidsdepartementet arrangerte SSP en nordisk konferanse om seniorer i arbeidslivet 26. september. Konferansen hadde bidragsyttere og ca. 100 deltagere fra hele Norden.

Konferansen viste at den demografiske utviklingen koblet opp mot et fremtidig velferdssamfunn danner en felles referanseramme for de nordiske landene, og underbygger betydningen av at flere seniorer fortsetter lenger i arbeid. Erfaringer fra Sverige, Danmark, Finland og Norge er noe ulike, men pensjoneringsatferd/-preferanser og arbeidsmotivasjon har flere fellestrekk og felles utfordringer.

Virksomhetenes samfunnsansvar er en av utfordringene som ble belyst, f.eks. om i hvilken grad lokale arbeidsgivere vil bidra til flere seniorer i arbeid selv om dette er viktig på makronivå. Det er ikke alle virksomheter som opplever mangel på arbeidskraft.

Problemstillingen berører også andre tema på konferansen, bl.a. oppfatninger og myter om eldre arbeidstakere og i hvilken grad vil betydningen av ledelse ha innvirkning på seniorennes pensjoneringsatferd.

Alder som et kriterium i arbeidslivet er stadig høyere på både den politiske og den forskningsmessige dagsordenen. I hvilken grad er alder av betydning for arbeidsevne og arbeidsprestasjoner? Og i hvilken grad vil myndigheter og lovgivere bidra til å endre oppfatningen om alder som kriterium for deltakelse i arbeidslivet? Dette er noen av spørsmålene som ble reist for videre forskning og videre strategiarbeid for de nordiske landene.

3.2.7 Avslutningskonferanse

SSP var, sammen med en representant for Arbeidsdepartementet, representert på den store avslutningskonferansen i regi av Året for aktiv aldring og solidaritet mellom generasjonene, avholdt på Kypros. Under konferansen ble det presentert en rekke interessante foredrag, delvis på basis av internasjonal forskning, og vi merket oss bl.a. at de seniorpolitiske aspekter

nå er innarbeidet i prinsippene for god Corporate Social Responsibility. CSR kan være en ny og interessant kanal for holdnings skapende arbeid.

Som et apropos til AA2012:

Senter for seniorpolitikk registrerte at Forskningsrådet i 2012 laget en brosjyre kaldt «Flere aktive og sunne år». Forskningsrådet vil at det skal satses mer på de viktigste utfordringene og mulighetene som oppstår når flere av oss lever lenger og andelen eldre i befolkningen øker. Rådet til regjeringen er å satse mer på forskning innenfor helse- og omsorgstjenester, velferdsteknologi, deltagelse i arbeidslivet, sykdommer som særlig rammer eldre og velferdsstatens bærekraft.

Oslo, 15. januar 2013